

Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет

**«Психолого-педагогічні читання імені професора
Євгена Петухова
(до 105-річчя становлення кафедри)»
06 жовтня 2023 року**

Матеріали Всеукраїнської наукової конференції здобувачів вищої
освіти і молодих учених

Івано-Франківськ, 2023

Затверджено відповідно до рішення вченої ради Херсонського державного університету
(протокол від 27.11.2023 року № 4)

Психолого-педагогічні читання імені професора Євгена Петухова (до 105-річчя становлення кафедри): матеріали Всеукраїнської наукової конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених 06 жовтня 2023 / за заг. ред. Л.Є. Петухової, Л.А. Пермінової, В.Л. Федяєвої. /Херсон – Івано-Франківськ, 2023, 90 с.

Редакційна колегія:

Петухова Л.Є., д.пед.н., проф., деканеса педагогічного факультету Херсонського державного університету.

Пермінова Л.А., к.пед.н. проф., завідувачка кафедри педагогіки, психології та освітнього менеджменту імені проф. Є. Петухова Херсонського державного університету.

Федяєва В.Л., д.пед.н., проф., професорка кафедри педагогіки, психології та освітнього менеджменту імені проф. Є. Петухова Херсонського державного університету, заслужена працівниця освіти України.

Технічні секретарі:

Блах В.С., к.пед.н., доц., доцентка кафедри педагогіки, психології та освітнього менеджменту імені проф. Є. Петухова Херсонського державного університету.

Літварьова А.Д., ст.лаборантка кафедри педагогіки, психології та освітнього менеджменту імені проф. Є. Петухова Херсонського державного університету.

Рецензенти:

Янченко Т.В., д.пед.н., професорка, завідувачка кафедри педагогіки і методики викладання історії та суспільних дисциплін ННІ історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського Національного університету «Чернігівський колегіум» ім. Т.Г. Шевченка;

Молнар Т.І., д.пед.н., доц., доцентка кафедри теорії та методики початкової освіти Мукачівського державного університету.

Електронне наукове видання підготовлено за матеріалами Всеукраїнської наукової конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Психолого-педагогічні читання імені професора Євгена Петухова (до 105-річчя становлення кафедри)», яка відбулась 06 жовтня 2023 року на педагогічному факультеті Херсонського державного університету (Херсон – Івано-Франківськ).

У тезах розкриваються актуальні питання дошкільної, початкової, соціальної та спеціальної освіти за напрямками: «Науково-педагогічна спадщина Євгена Петухова – погляд в майбутнє», «Соціальна ідентичність молоді в умовах військового стану», «Психолого-педагогічний супровід професійного зростання педагога», «Педагогіка партнерства запорука успішної діяльності», «Організація роботи з дітьми з особливими освітніми потребами», «Проблеми роботи з сім'ями в умовах війни та повоєнного часу».

Представлені матеріали можуть бути використані педагогами, вчителями, вихователями для підвищення ефективності організації освітнього процесу у закладах освіти та здобувачами освіти спеціальностей 012 «Дошкільна освіта», 013 «Початкова освіта», 016 «Спеціальна освіта» під час теоретичної підготовки та написання наукових робіт.

ISBN 978-617-7090-72-3

© ХДУ, 2023.

Мошенська І. РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАСАД ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА В УМОВАХ НУШ	45
Поперечнюк І. РОЛЬ ВЧИТЕЛЯ У ПЕДАГОГІЦІ ПАРТНЕРСТВА: КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ТА ПРИНЦИПИ	48
Русин Н., Гирба К. ВЗАЄМОДІЯ ЗДО ТА СІМ'Ї ЯК УМОВА ПОВНОЦІННОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	51
Сергійчук В. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ ЕФЕКТИВНОЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	54
Сідун А., Швардак М. АЛГОРИТМ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ	57
Фоміна І. ПСИХОЛОГО-КОРЕКЦІЙНІ МЕТОДИ РОБОТИ З ДІТЬМИ У ПЕРІОД ВІЙНИ	59
Чекан О., Шкріба В. АНАЛІЗ ВПЛИВУ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА ПРОЦЕС СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	65
Djuraeva Umidakhon FORMATION OF MOTIVATIONAL COMPETENCE OF AN INDIVIDUAL IS A LEADING COMPONENT OF THE PROFESSIONAL GROWTH OF TEACHERS OF PRESCHOOL EDUCATIONAL ORGANIZATIONS	68
Chudakova Vira INTEGRATIVE TOOLKIT FOR ENSURING THE PROFESSIONAL GROWTH OF A TEACHER BY IMPLEMENTING THE TECHNOLOGY OF FORMING PSYCHOLOGICAL READINESS FOR INNOVATIVE ACTIVITY - A LEADING FACTOR IN INDIVIDUAL COMPETITIVENESS	71
Chudakova Vira, Niyazmetova Iroda, Nurdavlatova Shakhnoza, Djuraeva Umidakhon FEATURES OF A COMPREHENSIVE STUDY OF THE COMPONENTS OF READINESS FOR INNOVATIVE ACTIVITIES OF TEACHERS AND THE ORGANIZATIONAL AND INNOVATIVE ENVIRONMENT OF THE ORGANIZATION: UKRAINIAN-UZBEK EXPERIENCE	76
Niyazmetova Iroda “FORMATION OF AN ORGANIZATIONAL-INNOVATIVE ENVIRONMENT” TO CREATE FAVORABLE CONDITIONS FOR PROFESSIONAL GROWTH OF TEACHERS OF PRESCHOOL EDUCATIONAL ORGANIZATIONS	81
Nurdavlatova Shakhnoza ON THE RELEVANCE OF THE PROBLEM OF DEVELOPING PSYCHOLOGICAL READINESS FOR INNOVATIVE ACTIVITY AS THE BASIS FOR THE PROFESSIONAL GROWTH OF TEACHERS OF A PRESCHOOL EDUCATIONAL ORGANIZATION	85

кол.; заг. ред. В. Г. Панок, І. І. Ткачук. Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2019. 144 с.

3. Групові форми роботи в системі психосоціальної допомоги дітям і сім'ям, що опинились у складних життєвих обставинах внаслідок військових дій (досвід упровадження) / [авт. кол. В. В. Байдик, Ю. С. Бондарук, Ю. П. Гопкало, Т. Б. Гніда, І. О. Корнієнко, Н. В. Лунченко, Ю. А. Луценко, Р. А. Мороз, І. І. Ткачук] ; заг. ред. В. Г. Панка, І. І. Ткачук. – Київ : Ніка-Центр, 2020. – 122 с.

4. Регіональний психологічний проєкт «Завжди поруч»: кращі практики (з досвіду роботи). [у 2-х ч.]. Ч. 1 / Уклад. І.В.Марухина, Л.О.Кондратенко. Суми : НВВ КЗ СОІППО. 2023. С.64

5. Консультування в системі психосоціальної допомоги дітям і сім'ям, що опинились у складних життєвих обставинах внаслідок військових дій / авт. кол.; заг. ред. В. Г. Панок, І. І. Ткачук. Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2019. 144 с.

УДК 316.77:37.018.4-053.6

Оксана Чекан

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри дошкільної та спеціальної освіти
Мукачівського державного університету;

Віталія Шкріба

здобувачка другого (магістерського)
рівня вищої освіти
спеціальності 012 «Дошкільна освіта»
Мукачівського державного університету

АНАЛІЗ ВПЛИВУ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА ПРОЦЕС СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Сучасне українське суспільство проявляє особливу увагу до дитини, процесу її соціалізації. Тому сьогоденний стан цивілізаційного розвитку висуває нові вимоги до системи освіти й виховання молодого покоління. Одне із основних завдань освітньо-виховного процесу в освітніх закладах у сучасних умовах полягає не стільки в накопиченні різноманітної інформації, скільки в засвоєнні соціокультурного досвіду побудови людських стосунків і на цій основі збагачення уявлень дітей про довкілля.

Закон України «Про освіту» виняткової ваги надає забезпеченню орієнтації освіти на глобальні проблеми, усвідомлення пріоритетності загальнолюдських цінностей над груповими і класовими, формування цілісної картини світу, духовності, культури особистості та планетарного мислення.

Останнім часом на державному та міжнародному рівнях відбувається зміцнення статусу дитинства в суспільстві, про що свідчать поява міжнародних

документів про охорону дитинства, загострення уваги до деструктивного впливу ЗМІ на дітей. Конкретні умови та завдання виховання, духовного становлення дітей, підготовки їх до самостійного життя, взаємодія сім'ї, суспільних інститутів визначено в Конвенції ООН про права дитини, Національній програмі «Діти України», Національній доктрині розвитку освіти України у ХХІ столітті, в законах України «Про дошкільну освіту», «Про охорону дитинства», «Про інформацію», «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні», «Про телебачення і радіомовлення».

Тому, постала нагальна проблема перед педагогічною наукою щодо визначення напряму перебудови системи освіти й виховання та виникла необхідність з'ясування особливостей впливу ЗМІ на соціалізацію дітей дошкільного віку.

Актуальність дослідження визначається домінантною роллю засобів масової інформації в системі соціального формування особистості дітей дошкільного віку, зростанням значущості особливостей впливу ЗМІ (позитивного чи негативного) на соціалізацію дітей дошкільного віку.

В умовах потужної інформатизації системи освіти дедалі гостріше постають проблеми педагогічного, психологічного, культурологічного захисту дітей дошкільного віку від надлишкових, деструктивних та руйнівних впливів ЗМІ. Звідси – першочергова потреба формування в дітей неупередженого й водночас критичного ставлення до медіа-продукції, навчання їх способів збереження та підтримання психічного і фізичного здоров'я в умовах так званої «екранної культури». Сьогодні підвищуються зусилля освітян усього світу щодо педагогізації та гуманізації інформаційного середовища, активізується їх участь у процесах масової комунікації, а також у діяльності суспільних інституцій, покликаних контролювати діяльність ЗМІ відповідно до пріоритетних загальнолюдських цінностей спільноти.

У вітчизняній та зарубіжній науці розроблено концепції соціалізації особистості (І. Зверева, А. Капська, І. Рогальська, С. Савченко, С. Харченко); розкрито соціально-педагогічні аспекти проблеми (А. Богуш, О. Бодальов, Н. Грама, Т. Жаровцева, В. Караковський, І. Кон, Ю. Косенко, С. Литвиненко, А. Мудрик, Л. Новикова, Т. Степанова, Я. Щепанський,); визначено соціальну компетентність особистості на ранніх етапах соціалізації (Ю. Богинська, О. Караман, О. Кононко, С. Курінна, І. Печенко, Р. Пріма).

Характеристика процесу соціалізації особистості, створення її теоретичної основи, дослідження соціально-педагогічної природи системи соціалізації знайшли відображення у працях вітчизняних учених Т. Білонова, Н. Голованової, В. Ільїна, І. Зверєвої, Л. Коваль, О. Караман, М. Лукашевича, Л. Міщик, В. Слюсаревського, Ю. Сичова, Н. Щуркової та ін.

У працях науковців висвітлено особливості соціально-психологічної атмосфери середовища, психологічних процесів і явищ, притаманних для первинного періоду соціалізації й особистісного зростання дітей (І. Бех, Л. Божович, Д. Ельконін, О. Кононко, В. Кудрявцев, В. Петровський, Т. Піроженко, Д. Фельдштейн); місце дитячої субкультури в загальній культурі суспільства (В. Абраменкова, І. Кон, І. Котова, М. Осоріна, Г. Трайдіс).

Досліджено окремі складові дитячої субкультури: фольклорне надбання (М. Булатов, Г. Ващенко, Г. Виноградов, О. Капиця, І. Карнаухова, Н. Колпакова, Т. Мавріна, Є. Саявко, Н. Сивачук, В. Сухомлинський, Б. Шаргин); дитячі ігри та мотиви ігрової поведінки (Л. Артемова, Ю. Богинська, Л. Виготський, Д. Ельконін, О. Леонт'єв, І. Прусс, М. Череднікова).

Учені звертають увагу на те, що сьогодні в системі виховних інститутів неухильно зростає вплив засобів масової інформації, які розширюють світосприйняття підростаючого покоління, виступають для нього самостійним джерелом знань. Роль ЗМІ у формуванні особистості розглядали Н. Горячев, С. Дем'янчук, В. Єгоров, Н. Іванова, Ю. Лошкар'єв, А. Мудрик, М. Тиморшин та інші. Проблемам «медіа-освіти» та «аудіовізуальної грамотності» молодого покоління присвятили свої дослідження: Ж. Берже, А. Моль, Л. Поршер, М. Тарді, С. Френе.

Науковцями (В. Абраменкова, Г. Апостолова, Н. Пов'якель, Л. Масол) доведено, що сучасна дитина-дошкільник більшість часу перебуває під впливом ЗМІ, що неухильно позначається на її індивідуальному розвитку і соціальному становленні. Це дає підстави визнати ЗМІ потужним фактором соціалізації сучасних дітей дошкільного віку. Натомість у практиці дошкільної освіти зміст і педагогічний супровід соціалізації дошкільників відбувається без урахування цього фактора.

Отже спостерігаються протиріччя між: системою ціннісних орієнтацій дітей дошкільного віку, які змінилися значною мірою під впливом ЗМІ та невідповідністю педагогічних кадрів до виховної роботи в сучасних умовах; необхідністю формування соціальної компетентності дітей дошкільного віку в контексті впливу ЗМІ та невідповідністю цієї меті методики організації виховного процесу в дошкільних навчальних закладах.

Список використаних джерел

1. Курінна С. М. Особливості соціалізації дітей шести-семи років у різних умовах життєдіяльності : дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук: спеціальність 13.00.05 / Курінна Світлана Миколаївна. – Л., 2004. – 234 с.

2. Степанова Т. Сутність поняття «Зміст освіти» в теорії дошкільної педагогіки / Т. Степанова // Зб. наук. праць. Педагогічні науки. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2009. – Вип. 51. – С. 104–110.

3. Усик О. Соціальна компетенція дітей старшого дошкільного віку / Теоретичний аспект / О. Усик // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав – Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»: науково-теоретичний збірник. – Переяслав-Хмельницький, 2008. – Вип. 14. – 345 с.

4. Шикирава Н. Засоби масової інформації як джерело негативних емоційних станів дитини / Н. Шикирава // Психолог. – 2006. – № 2–3 (194 – 195). – С. 45–46.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>